

सृज सुमत्या वा जवत्येति । पूर्वेणैवास्य यज्ञेन यज्ञमनुमन्त-
 नाति” इति । एकटस्य रथस्य वा यद्भक्तं तस्माद्भवद्भुतया
 वज्रममानम् । रथस्तृतीयमिति वज्रांशत्वश्रुतेश्च । तथासत्या-
 हवनीयगार्हपत्यात् पुनरुद्धरेत्, मन्त्रस्य चायमर्थः । हे अग्ने
 ते तव प्रभृतं प्रकर्षेण पुष्टं यत्पदं स्वरूपं सूर्यस्य रश्मी-
 ननुक्रमणेन सर्वतः प्रसारयामास । तत्र यद्रयिष्ठां धनसमृ-
 द्धामवस्थितमेतमाहवनीयमनुक्रमेण सस्मर सम्यक् पोषय ।
 नोऽस्मान् वाजवत्या अन्नेनोपेतया, सुमत्या शोभनबुद्ध्या
 सः सृजय । अनेन मन्त्रेणाहवनीयोद्धरणे सति पूर्वमिद्धे-
 नैव यज्ञेनास्य यजमानस्य करिष्यमाणं यज्ञमनुक्रमेण सन्ततं
 करोति ॥

अस्मिन्नेवोद्धरणे मन्त्रान्तरं विधत्ते । “त्वमग्ने सप्रथा आ-
 सीत्याह । अग्निः सर्वा देवताः । देवताभिरेव यज्ञः सन्त-
 नाति” इति । हे अग्ने त्वं सप्रथाः कीर्त्तियुक्तोऽसि । अस्य
 मन्त्रस्यात्तरभागमुपहोमकाण्डे समाम्नास्यते, अस्मिन्यादे प्रशस्य-
 मानोऽग्निः सर्वदेवतात्मकः । ते देवा बिभ्यतोऽग्निं प्राविशन् ।
 तस्मादाहुर्अग्निः सर्वदेवता इति अन्यत्राम्नानात् । अतो देव-
 ताभिरेव सहायभूताभिर्यज्ञं सन्ततं करोति ॥

अत्रैव कर्त्तव्यशेषं विधत्ते । “अग्नये पथिकृते पुरोडाशम-
 ष्टाकपालं निर्वपेत् । अग्निमेव पथिकृतः स्वेन भागधेयेनोप-
 धावति । स एदैनं यज्ञिचं पन्थानमपि नयति । अनड्वान्
 दक्षिणा । वहीक्षेप समृद्धौ” [१०] इति । पन्थानं करोतीति